

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 14. децембар 2013. године

Предмет бр. 87/09

Ненад СТОЈКОВИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 14. децембра 2013. године, уз присуство следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег
гђе Кристин ЧИНКИН
гђе Франсоаз ТУЛКЕНС

уз помоћ

г. Андреја Антонова, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, обављеног такође и електронским путем, у складу са правилом 13 § 2 свог Пословника, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 7. априла 2009. године и уписана је 30. априла 2009. године.
2. Дана 26. фебруара 2010. године, Комисија је проследила предмет Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹ како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета.

¹ Списак скраћеница и акронима коришћених у тексту налази се у приложеном Прилогу.

3. Дана 28. маја 2010. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
4. Дана 11. августа 2011. године, Комисија је прогласила жалбу прихватљивом.
5. Дана 15. августа 2011. године, Комисија је проследила своју одлуку СПГС-у и затражила УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе, као и копије истражних списа који се односе на предмет.
6. Дана 19. септембра 2011. године, СПГС је доставио УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе, заједно са релевантном документацијом.
7. Дана 16. септембра 2013. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се достављање списа у вези са предметом може сматрати коначним. УНМИК је доставио свој одговор истог дана.
8. Дана 2. децембра 2013. године, Комисија је добила додатне информације од жалиоца и његове породице.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

9. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
10. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у ком су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.
11. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како виђено, тако речено“, 1. том (октобар 1998 – јун 1999.) и 2. том (14. јун – 31. октобар 1999.); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001.); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестанци не-Албанаца на Косову“ (2001.); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovomemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002-2004; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010.); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhchr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу безбедно да се врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.

12. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли, или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага, вратила се на Косово.
13. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
14. Иако постоји спор око бројки, процењује се да је више од 15.000 лица усмрћено или нестало током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се, од октобра 2012. године, 1766 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).
15. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.
16. Распоредивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.

17. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 341 домаћег и 24 међународне судије и тужилаца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999) констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у то време „добро функционише“ и да је „одржив“.
18. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), била је одговорна за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврди где се налазе нестала лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их њиховим породицама. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.
19. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
20. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали МоР о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на активности које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ов ОП и полиција УНМИК-а требало је да буду предати ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за нестанак и убиство г. Драгана Стојковића

21. Жалилац је брат Драгана Стојковића, који је био локални члан особља УНМИК-а, запослен у Одсеку за управљање пројектима и изградњу (УПИ) у Приштини.
22. Жалилац наводи да је 28. августа 1999. године Драган Стојковић отишао на посао. Нешто касније, док је жалилац још увек био у стану Драгана Стојковића, двојица косовских Албанаца покуцала су на врата и питали да ли Драган Стојковић жели да прода свој стан. Они су наводно нагостили да није праведно да Драган Стојковић има цео стан само за себе, док две албанске породице живе у шаторима.
23. Г. Драган Стојковић се није вратио са посла тог дана. Дана 29. августа 1999. године, жалилац је пријавио његов нестанак УНМИК-у.
24. Дана 30. августа 1999. године, Специјална истражна јединица УНМИК-овог Одсека за безбедност (СИЈ) обавила је разговор са жалиоцем; он је Комисији доставио фотокопију ове изјаве. Том приликом, жалилац је обавестио СИЈ да је стан његовог брата обијен три или четири пута у току последњих седмица пре његовог нестанка. Једном приликом, Драган Стојковић је наводно успео да заустави једног од провалника и одведе га припаднику полиције УНМИК-а који је живео у истој стамбеној згради. Жалилац је такође поменуо особљу УНМИК-овог Одсека за безбедност да је, неколико дана пре нестанка, његов брат радио као КФОР-ов преводилац на случају албанске породице која се незаконито уселила у оближњи стан.
25. Жалилац и старији син Драгана Стојковића примили су посмртне остатке Драгана Стојковића 13. августа 2003. и сахранили их 14. августа 2003. године у Битољу, у Бившој југословенској Републици Македонији (БЈРМ).
26. Жалилац такође наводи да је, заједно са својом снахом (супругом Драгана Стојковића), доставио детаље везане за нестанак Драгана Стојковића српским тужиоцима у Београду. Жалилац наводи да га полиција УНМИК-а нити тужиоци уопште нису контактирали у вези са кривичном истрагом нестанка и убиства његовог брата. Једини контакт био је у вези са предајом посмртних остатака августа 2003. године. Истражитељ УНМИК-овог Одсека за безбедност контактирао је супругу Драгана Стојковића само једном, у јесен 1999. године. Међутим, она се не сећа да ли је он забележио њену званичну изјаву.
27. Нестанак Драгана Стојковића такође је пријављен МКЦК-у, који је отворио захтев за његово проналажење 1. децембра 1999. године.
28. Име Драгана Стојковића појављује се у бази података коју је саставио УНМИК-ов КНЛСМ³ као и на списку несталих лица који је МКЦК проследио УНМИК-у 12. октобра 2001. године, у вези са којима је МКЦК прикупио анте-мортем податке у ужој Србији, у периоду између 1. јула и 20. септембра 2001. године. У релевантној ставци на листи несталих лица на мрежи коју води МКНЛ⁴ у важним деловима стоји следеће: „Пријављен датум нестанка: 28. август 1999. године“, „Прикупљено довољно

³ База података КНЛСМ-а није отворена за јавност. Комисија ју је прегледала у вези са овим предметом 9. децембра 2013. године.

⁴ База података МКНЛ-а је доступна на адреси: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details_popup&l=en (прегледано 9. децембра 2013.).

референтних узорака“ и „МКНЛ је доставио информације о овом несталом лицу надлежној институцији 20. јуна 2003. године. Да бисте добили додатне информације, обратите се главној команди ЕУЛЕКС-а на Косову“.

В. Истрага

29. Спис који се налази код Комисије састоји се од докумената које је доставио УНМИК, а који су се претходно налазили код полиције УНМИК-а и КНЛСМ-а. Када је Комисији достављао списе, септембра 2011. године, УНМИК је напоменуо да можда постоји још информација у вези са овом истрагом, које се не налазе у достављеним документима. Међутим, 16. септембра 2013. године, он је потврдио Комисији да ништа друго није набављено.
30. Што се тиче објављивања података који се налазе у списима, Комисија подсећа да јој их је УНМИК дао на увид под обавезом чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен преглед релевантних истражних корака које су предузели истражни органи.

Почетни истражни напори снага безбедности УН-а и полиције УНМИК-а

31. Пошто је Драган Стојковић био члан особља УН-а који је распоређен у УПИ при УНМИК-у, СИЈ УНМИК-овог Одсека за безбедност био је укључен у истрагу од самог почетка. У меморандуму СИЈ-а од 29. августа 1999. године потврђено је да је жалилац последњи пут видео свог брата 28. августа 1999. године, у отприлике 8 сати ујутру, када је Драган Стојковић отишао на посао. У отприлике 09.00 часова, Драган Стојковић је напустио место на коме је надгледао послове поправке, како би набавио неке ствари, али се уопште није вратио. Такође, није стигао до места где је требало да набави те ствари. Драгана Стојковића је наводно видео његов надзорник у отприлике 11.00 часова у главној команди УНМИК-а.
32. Према истом извештају, у отприлике 12.00 часова, Драган Стојковић је разговарао са једним пријатељем. У отприлике исто време, возило које је Драган Стојковић наводно возио пронађено је паркирано близу једне фарбаре у Приштини. Власник те продавнице негирао је да је тог дана жртва посетила његову радњу. Ненасељена кућа чији је власник Србин, смештена између паркинга и фарбаре, запаљена је те ноћи. Припадници УНМИК-ове полиције претражили су кућу и њену околину, али нису пронашли ништа што би могло да помогне у потрази за Драганом Стојковићем.
33. Ујутру 29. августа 1999. године, УНМИК-ов СИЈ претражио је стан Драгана Стојковића, али у њему није пронашао никога. Брава на вратима била је неисправна па врата нису могла да се закључају.
34. Неколико сати касније, поподне 29. августа 1999. године, након што су добили жалиочеву пријаву, припадници СИЈ-а отишли су у стан његовог брата и сазнали да у њему живе два младића албанске националности, М. А. и Ц. А; СИЈ је ухапсио обојицу и предао их полицији УНМИК-а где су остали у притвору. Припадници СИЈ-а указали су полицији УНМИК-а на „могућу повезаност између Драгановог нестанка и покушаја преузимања стана“.

35. Дана 30. августа 1999. године, СИЈ је обавио разговор са жалиоцем. Он је поменуо да је пре нестанка његовог брата, у три или четири наврата извршена провала у његов стан, али да није знао да ли је Драган Стојковић то пријавио полицији. Дана 27. августа 1999. године, Драган Стојковић је позвао жалиоца да остане у његовом стану. Он је такође замолио жалиоца да остане у стану током следећег дана, док не дођу мајстори да замене врата, која су била оштећена током ових поновљених провала, и наместе метална врата. Ујутру 28. августа 1999. године, Драган Стојковић је отишао на посао. У отприлике 13.30 часова, два младића албанске националности покуцала су на врата, наводно тражећи једног другог Албанца кога жалилац није познавао. Убрзо након њиховог одласка, дошла су још два младића албанске националности, такође тражећи неку особу. Када им је жалилац рекао да не познаје ни ту особу, они су се распитивали да ли његов брат планира да прода стан. Жалилац им је рекао да дођу касније и разговарају о томе са Драганом Стојковићем. То их је изнервирало и рекли су да би Драгана Стојковића требало присилити да прода стан или ће бити „исељен“. Затражили су Драганов број телефона, али им га жалилац није дао.
36. Према наводима из исте изјаве, у отприлике 19.30 часова, жалилац је примио телефонски позив колегинице Драгана Стојковића, гђе Ј. Н, која га је питала да ли је његов брат код куће. Када је сазнала да се још није вратио са посла, рекла је жалиоцу да се последњи пут чула са Драганом Стојковићем око поднева радио везом; касније је покушала да га контактира, али безуспешно – нико га није видео цело поподне.
37. У истој изјави стоји да је, пошто се Драган Стојковић није вратио кући увече, ујутру 29. августа 1999. године, жалилац назвао гђу Ј. Н. Затим је проверио код још неких особа које су познавале његовог брата, али га нико није видео. Након тога, састао се са надзорником Драгана Стојковића, а каније и са особљем СИЈ-а. Када су га питали да ли је Драган Стојковић имао непријатеље, жалилац је изјавио да је његов брат једном приликом радио као преводилац за КФОР, када је једна албанска породица избачена из српске куће у коју се незаконито уселила. Стога постоји могућност да су они желели да му се освете. Такође, Драган Стојковић је ухватио једног младића албанске националности који је провалио у његов стан; он је ту особу одвео до припадника полиције УНМИК-а који су живели у истој згради, али је младић успео да побегне. Жалилац је такође разјаснио да је Драган Стојковић радио за српску владу, али само у одељењу за одржавање зграда. Жалилац је додао да његов брат не би напустио Косово без да претходно о томе обавести некога. Он је такође изјавио да се супруга Драгана Стојковића са њихово двоје деце недавно из безбедносних разлога преселила у Битољ, БЈРМ.
38. Дана 31. августа 1999. године, гђа Ј. Н. је СИЈ-у доставила добровољну изјаву. Она је изјавила да је 28. августа 1999. године, у отприлике 10.30 часова, случајно чула разговор који су путем радио везе водили Драган Стојковић и један од његових надзорника; по њеној претпоставци саговорник је био г. С. Ј, који је очигледно намеравао да напусти Косово тог дана. Нешто касније, она је случајно чула начелника УПИ-ја како позива Драгана Стојковића, али није успео да га добије. Од 18.00 часова надаље, она је покушавала да контактира Драгана Стојковића на мобилни телефон, али безуспешно. Касније у току вечери, жалилац јој је рекао да се његов брат није вратио са посла. Она је поменула да постоји могућност да је локални члан УНМИК-овог особља, који је отворено „показао непријатељство према Драгану“, повезан са његовим

нестанком. Она је била сигурна да Драган Стојковић не би напустио Косово без да претходно о томе обавести неког.

39. Меморандумом датираним на 11. октобар 1999. године, СИЈ је обавестио шефа безбедности УНМИК-а да упркос свим предузетим активностима није примљена никаква информација о томе где се Драган Стојковић налази; стога је СИЈ обуставио своју истрагу. У истражном спису не постоји податак о томе да ли је СИЈ уопште обавештен о накнадној идентификацији посмртних остатака Драгана Стојковића 2003. године (видети § 25 изнад).
40. Поред горенаведеног податка, у овом меморандуму се наводи да је СИЈ спровео „низ провера биографских података код његове екипе радника [...] као и код многобројних продаваца грађевинске опреме са којима је он био у редовном контакту“. Овим проверама је установљено да је последња фирма коју је посетио била једна гвожђара у Приштини. Власник је обавестио СИЈ да је 27. августа 1999. године Драган Стојковић купио неке ствари из његове продавнице у вредности од 1576,50 немачких марака и том приликом му је обећао да ће му платити 28. августа 1999. године, али то није учинио. Такође је потврђено да, пре него што је нестао, Драган Стојковић није прикупио неопходну суму новца од УНМИК-а да би исплатио ову суму.
41. У истом меморандуму се додаје да је Драган Стојковић служио у војсци Југославије два месеца „током кризе“, као резервиста. Такође се наводи да су две особе албанске националности, које су претходно биле ухапшене јер су се уселиле у стан Драгана Стојковића, пуштене на слободу и да су се вратиле у стан из кога су избациле жалиоца; убрзо затим, жалилац је заједно са својим оцем напустио Косово. У истом меморандуму се наводи да је 15. септембра 1999. године УНМИК-ов Одсек за безбедност контактирао супругу жртве, али она није поседовала корисне информације о томе где се налази њен супруг или о околностима његовог нестанка. Овај меморандум садржи њене контакт податке, али се њена изјава не налази у спису.

Истрага полиције УНМИК-а (предмети бр. ЦЈКИ 1999/00020 и ЈНЛ 2000-00014)

42. У првом извештају полиције УНМИК-а, датираним на 29. август 1999. године, стоји да је предмет бр. 1999-00020 првобитно насловљен као „подметање пожара“ у кући у којој је наводно живео припадник полиције УНМИК-а. Према наводима из истог извештаја, припадник полиције УНМИК-а за кога се мислило да живи у тој кући првобитно је пријављен као нестао. Даљом истрагом утврђено је да „нестало“ лице у ствари није припадник полиције УНМИК-а већ локални члан особља УНМИК-а, Драган Стојковић, пошто је возило УН-а које је он возио када је последњи пут виђен жив пронађено паркирано у близини куће. Полиција УНМИК-а је претражила кућу и околну подручје, али није пронашла ни трага од Драгана Стојковића. У спису не постоји никакав запис о тој потрази.
43. У Обрасцу о допунама/наставку случаја полиције УНМИК-а, датираним на 29. август 1999. године, истрази нестанка Драгана Стојковића додељен је број 1999-00020, а предмет је насловљен као „спис о несталом лицу“.
44. У званичном истражном документу полиције УНМИК-а, од 29. августа 1999. године, наводи се да су г. М. А. и г. Ц. А. ухапшени у 16.40 часова тог дана и одведени у притвор. У потврдама полиције УНМИК-а о лишавању слободе и привођењу

- потврђено је да су обојица задржани у затвору у Приштини 29. августа 1999. године у 19.00 часова због „незаконитог усељавања у стан који је власништво другог лица“. Ручно исписана белешка на једном од образаца гласи да је припадник полиције УНМИК-а из „Јединице за тешка кривична дела“ требало да се следећег јутра састане са обојицом затвореника. У оба документа назначено је да су М. А. и Ц. А. ослобођени 30. августа 1999. године, у 11.00 часова; у спису нису пронађене њихове изјаве.
45. Спис такође садржи ранији истражни документ од 25. августа 1999. године, у погледу пријаве коју је Драган Стојковић поднео полицији у вези са четири узастопне провале у његов стан, 18, 22, 24 и 25. августа 1999. године, тим редоследом. У тих неколико наврата украден је одређени број разноврсних драгоцених предмета. Нису идентификовани осумњичени. У спису не постоје други документи у вези са овом пријавом.
46. Меморандумом од 25. јануара 2000. године, Специјални саветник заменика СПГС-а затражио је од полиције УНМИК-а да му поднесе извештај о предмету г. Драгана Стојковића. Овај захтев уследио је након молбе коју је заменику СПГС-а електронском поштом послао припадник Координационог центра за подршку земље домаћина при КФОР-у/НАТО-у (КЦПЗД) у Солуну, у Грчкој. У тој поруци, припадник КЦПЗД-а објаснио је да Драгана Стојковића, који је запослен у УНМИК-у, тражи његова супруга. Она је последњи пут видела свог супруга 27. августа 1999. године, када је отишла за БЈРМ. У тој поруци, службеник КЦПЗД-а доставио је контакт податке жалиочеве супруге у БЈРМ-у, као и личне податке Драгана Стојковића.
47. Меморандумом од 3. фебруара 2000. године, под референтним бројем 2000-00014, ЈНЛ је затражио од Регионалног команданта полиције УНМИК-а у Приштини да достави податке у погледу две особе ухапшене августа 1999. године у стану Драгана Стојковића. Спис садржи копије горенаведених докумената полиције УНМИК-а у вези са њиховим хапшењем, притварањем и ослобађањем (видети § 44).
48. Дана 9. фебруара 2000. године, ЈНЛ је доставио најновије информације горенаведеном Специјалном саветнику заменика СПГС-а о размени електронских порука са службеником КЦПЗД-а, тако што је приложио копије електронских порука које не пружају ниједну нову информацију.
49. Спис садржи ЈНЛ-ов Извештај о наставку случаја (ИНС) у погледу предмета број 2000-00014, који садржи одређени број ставки. У ставци од 11. фебруара 2000. године, стоји: „сачекаћемо одговор приштинског Регионалног команданта, али бојим се да ћемо морати да замолимо неког да оде и лично испита овај случај“.
50. У једној другој ставци ЈНЛ-овог ИНС-а, датираној на 12. фебруар 2000. године, наводи се да је тог дана службеник Регионалне истражне јединице (РИЈ) полиције УНМИК-а из Приштине обавестио ЈНЛ о њиховом предмету (бр. 1999/0099), у вези са убиством неидентификованог мушкарца убијеног убадањем ножем, чије је тело пронађено 13. новембра 1999. године у селу Лукаде, „недалеко од војне базе КЗК-а ... на врху бивше масовне гробнице“. Истражитељ ЈНЛ-а напоменуо је постојање одређених сличности између фотографија те жртве и фотографија Драгана Стојковића. РИЈ је ЈНЛ-у доставио комплетну копију њиховог предметног списка. Исти истражитељ ЈНЛ-а напоменуо је да би, уколико се потврди да је жртва Драган Стојковић, то доказало да „заиста постоје незаконити затвори“, пошто је жалиочев брат нестао 28. августа 1999.

године, а тело ове жртве је „13. новембра 1999. године пронађено непосредно након убиства“. У меморандуму начелника ЈНЛ-а, такође датираном на 12. фебруар 2000. године (са фотографијама тела те неидентификоване жртве), наводи се иста претпоставка.

51. Дана 15. фебруара 2000. године, Регионална обавештајна јединица полиције УНМИК-а у Приштини упутила је одговор ЈНЛ-у да они не поседују записе који би могли да помогну ЈНЛ-у у њиховој истрази. Дана 23. фебруара 2000. године, Регионална обавештајна јединица полиције УНМИК-а у Приштини на сличан начин обавестила је ЈНЛ да они не поседују „записе о предметима о неидентификованим убиствима који се поклапају са овим предметом несталог лица“.
52. У меморандуму од 29. фебруара 2000. године, ЦЈКИ је обавестио горенаведеног Специјалног саветника заменика СПГС-а да не постоји напредак у овој истрази.
53. Ставка у ЈНЛ-овом ИНС-у, од 29. фебруара 2000. године, завршава се изјавом: „Ову ствар би требало да истражи полиција – ко ће то урадити?“ У једној другој ставци под истим датумом наводи се: „након што се постигне сагласност [истражитеља] и надзорника, проследити предмет Команданту приштинског региона ради истраге. Потребно је да се у захтеву од њих изричито тражи да спроведу истрагу“.
54. У УНМИК-овом Обрасцу о допунама/наставку случаја (дневник истражитеља по предмету бр. 1999-00020), у ставци од 1. марта 2000. године, наводи се да је РИЈ потврдио истражитељу ЈНЛ-а да „пронађено тело не припада Драгану Стојковићу“. Исти истражитељ ЈНЛ-а додао је да постоји информација да је Драган Стојковић можда добровољно напустио ту област и да ће се службеник ЈНЛ-а распитати о томе. Службеник је завршио ставку препоруком да треба обавити разговора са могућим сведоком.
55. Меморандумом од 4. марта 2000. године, ЈНЛ полиције УНМИК-а затражио је од ЦЈКИ-ја да истражи нестанак Драгана Стојковића. Овај меморандум носи референтни број 2000-00014; односи се на две особе ухапшене у стану Драгана Стојковића.
56. Дана 10. марта 2000. године, РИЈ полиције УНМИК-а у Приштини обавестио је ЈНЛ да су они покушали да повежу случај нестанка Драгана Стојковића са својим списом бр. 1999-0099 (видети § 50 изнад), у погледу места где је пронађено неидентификовано тело жртве мушког пола, уз опис сличан опису жалиочевог брата. Након што је један од сведока, колега Драгана Стојковића, потврдио да неидентификована жртва није жалиочев брат, могућа идентификација је одбачена.
57. Меморандумом од 24. априла 2000. године, истражитељ ЈНЛ-а обавестио је горепоменутог Специјалног саветника заменика СПГС-а да је случај предат ЦЈКИ-ју ради истраге. Требало је да се предмет прегледа 30. јуна 2000. године. Истражитељ је такође изјавио да ће он напустити Мисију због завршетка свог мандата и доставио је контакт податке своје замене.
58. У меморандуму ЦЈКИ-ја од 28. маја 2000. године у погледу истраге ЦЈКИ-ја бр. 1999-00020, упућеном „Тужиоцу“, наводи се да тело пронађено новембра 1999. године не припада Драгану Стојковићу и да је овај случај послат назад ЈНЛ-у пошто „више не постоји неопходност нити могућност спровођења истраге“. Препорука „да се предмет

затвори и сматра неактивним“ на дну овог меморандума прихваћена је 4. јуна 2000. године, очигледно од стране Заменика комесара полиције УНМИК-а.

59. Ставка ЈНЛ-овог ИНС-а по предмету број 2000-00014, са датумом 30. јун 2000. године, гласи: „обавештавати жалиоце – извршити проверу са ЦЈКИ-јем“.
60. Спис такође садржи Образац за идентификацију жртве у погледу Драгана Стојковића, који је саставио МКЦК у периоду између 1. јула и 20. септембра 2001. године (видети § 28 изнад). У прилогу се налазе копије његових личних докумената и фотографија.
61. Дана 10. новембра 2001. године, истражитељ ЈНЛ-а додао је још једну белешку у ИНС по предмету 2000-00014, везано за развој догађаја. Наводи се да је ова истрага била „повезана у међувремену са неидентификованим телом, да се сви подаци поклапају, али да не постоје доступне фотографије леша“. План даље активности наведен у тој белешци за децембар 2001. године обухватао је контактирање жалиоца и супруге Драгана Стојковића у покушају да се идентификује тело и, уколико се потврди идентитет, да се то тело преда породици. Не постоји податак да ли је то урађено.
62. Дана 22. маја 2002. године, Канцеларија МКЦК-а у Београду доставила је још један документ ЈНЛ-у у коме се налазе анте-мортем подаци Драгана Стојковића и контакт подаци жалиоца.
63. У једној другој ставци ИНС-а стоји да је ЈНЛ-ов предмет бр. 2000-00014 затворен 15. августа 2003. године, очигледно након идентификације и предаје посмртних остатака Драгана Стојковића (видети §§ 80 – 82 испод).
64. Према наводу из једне ручно исписане белешке у спису, предмет је прегледан 18. августа 2003. године. У овој белешци дат је веома кратак преглед доступних чињеница; у њој се помињу две особе ухапшене у стану Драгана Стојковића, именују се као „осумњичени“ и потврђује се да не постоје њихове изјаве. Због тога је предмет назван „до даљњег предмет ЈНЛ-а“.
65. У Извештају ЈИРЗ-а УНМИК-ове полиције о анализи предмета, по предмету бр. 1999-00020, од 13. августа 2007. године, дат је следећи сажетак: „Радник УН-а је нестао са посла. Његово возило је било паркирано близу његове куће. Његова кућа је спаљена. Његово тело није пронађено у тој кући. На почетку овог извештаја, он се једино води као нестао. Случај несталог лица ће бити обрађен у истражном одељењу станице бр. 1 у Приштини“. У пољу „Препорука/мишљење истражитеља“ стоји: „Предмет затворен 21. јуна 2000.“ У ручно исписаној белешци на дну овог извештаја стоји да је предмет поново прегледан 17. децембра 2007. године. У закључку предмета наведено је „предмет затворен 2000. године. Нема доказа. Нема осумњичених“.
66. У штампаном примерку базе података коју је саставио ЈИРЗ полиције УНМИК-а, датираном на 2. септембар 2007. године, наводи се да је истрага нестанка Драгана Стојковића покренута 29. августа 1999. године, под предметним бројем 1999-00020. У пољу „Сажетак“, помиње се да је „његово возило било паркирано близу његове куће. Његова кућа је спаљена. Његово тело није пронађено у тој кући“. Предмет је затворен 21. јуна 2000. године. У пољу „Истражитељ“ овог штампаног примерка стоји „Списи недостају“.

67. Дана 10. јуна 2009. године, тужилац Специјалног тужилаштва Косова прегледао је предмет Драгана Стојковића. У пољу „Чињеничне околности“ извештаја о прегледу предмета стоји: Дана 28. августа 1999. године, у Приштини, радник УН-а Драган СТОЈКОВИЋ нестао је са посла. Његово возило је било паркирано близу његове куће. Његова кућа је спаљена. Његово тело није пронађено у његовој кући. Овај случај ће обрадити истражно одељење станице бр. 1 у Приштини“. Случај је оквалификован као „киднаповање“ и „пљачкање/уништавање имовине“.
68. У истом извештају стоји да није било осумњичених, да је обављен разговор са сведоцима и да су постојале информације да је Драган Стојковић напустио ту област добровољно. Извештај се завршава закључком да би предмет требало да остане затворен док не постану доступне додатне информације. Међутим, тужилац је затражио од полиције да „покуша да пронађе НЛ [...], обави разговор са супругом жртве [...]; да покуша да идентификује сведоке, а затим и осумњичене“. У спису се не налазе додатне информације у погледу ове истраге.

Проналажење неидентификованог тела септембра 1999. (предмети бр. ЦЈКИ 1999/00152 и ЈНЛ 2001-00024)

69. У првобитном извештају о предмету који је саставио британски КФОР, од 2. септембра 1999. године, стоји да је 1. септембра 1999, у отприлике 18.00 часова, становник насеља „Махала Мусовић“ близу села Девет Југовића, пронашао беживотно тело неидентификованог мушкарца чији опис одговара опису Драгана Стојковића, на локацији око 10 километара северно од Приштине. Проналазак тела пријављен је британском КФОР-у у отприлике 20.00 часова.
70. Ујутру 2. септембра 1999. године, јединице КФОР-а и полиције УНМИК-а посетиле су то место. Након прегледа тела на месту злочина, стручњак КФОР-а претпоставио је да је мртав мушкарац „задобио три ране нанете ватреним оружјем у горњи део трупа, при чему се једна од тих рана налазила испод његове леве виличне кости“. Он је такође изјавио да је, судећи по стању распадања, смрт наступила у периоду од највише једне седмице пре проналаска тела“. На крају извештаја наводи се да су сви пронађени докази предати полицији УНМИК-а и да је тело пребачено у болницу у Приштини где је заведено под бр. 1478.
71. Дана 2. септембра 1999. године, полиција УНМИК-а обавила је разговор са особом г. Х. К. која је пронашла тело. У спису се налази његова изјава; односи се искључиво на околности проналаска тела 1. септембра и на његову накнадну пријаву КФОР-у.
72. У извештају полиције УНМИК-а од 8. септембра 1999. године назначено је да су два службеника отишла у Окружни суд у Приштини како би добила налог за обдукцију. Истражни судија је од њих прво тражио да му доставе одговарајући број под којим је ово тело заведено у мртвачници. Службеници су контактирали болницу и установљено је да је тело заведено у њиховој евиденцији под бр. 1478. Службеници су такође поменули у извештају да патолози нису били у могућности да фотографишу тело током обдукције.
73. Истражни судија Окружног суда у Приштини издао је налог за обдукцију 9. септембра 1999. године. Дана 10. септембра 1999. године извршена је обдукција тела у мртвачници болнице у Приштини. Према обдукцијском извештају бр. 555, у тренутку

прегледа на телу нису пронађени знаци мртвачке укочености, што је потврдило закључак КФОР-овог патолога о времену наступања смрти. Утврђено је да је узрок смрти рана нанета ватреним оружјем на леђима. У прилогу обдукцијског извештаја нису дате фотографије; у извештају се такође наводи да су одређени узорци материјала са одеће послати на даљу анализу. Након обдукције, тело је сахрањено на гробљу Драгодан у Приштини.

74. ЦЈКИ полиције УНМИК-а отворио је истрагу убиства неидентификоване жртве (тело бр. 1478), по предмету бр. 1999/00152. Најстарији истражни документ, Списак предметних доказа, у овом делу списа носи датум 6. јул 2000. године.
75. Дана 10. јуна 2000. године, извршена је ексхумација тела и патолози МКТЈ-а су обавили обдукцију 28. јуна 2000. године. Патолози МКТЈ-а приметили су да је претходно извршена још једна обдукција тела; они су потврдили да је узрок смрти „рана нанета ватреним оружјем у задњи део грудног коша“. У спису се налазе обдукцијски извештај и прелиминарни образац за идентификацију са логом МКТЈ-а, оба са датумом 28. јун 2000. године. Након прикупљања неопходних ДНК узорака, тело је поново сахрањено под идентификационим бројем ЈА-041/033.
76. ЈНЛ је отворио истрагу у вези са овом неидентификованом жртвом под референтним бројем 2001-00024. У ставци ИНС-а по овом предмету, са датумом 28. мај 2001, стоји да је ЈНЛ добио информације о овом неидентификованом телу из ЦЈКИ-јевог предмета бр. 1999/00152 и разматрао је могућност њиховог повезивања. У ставци сачињеној следећег дана назначено је да је ЈНЛ преузео обдукцијски извештај у погледу неидентификованог тела бр. 1478 из мртвачнице у Приштини. Они су такође добили информацију да је тело сахрањено на гробљу Драгодан, али да није познато где се налази гробно место. Истражитељ је упоредио опис тела бр. 1478 са одређеним бројем МКТЈ-евих обдукцијских извештаја о телима ексхумираним са гробља Драгодан и закључио да је то тело вероватно заведено под МКТЈ-евом шифром ЈА-041/033.
77. Дана 30. маја 2001. године, на основу детаљног упоређивања два обдукцијска извештаја, ЈНЛ је закључио да је тело бр. 1478 прегледао МКТЈ под шифром ЈА-041/033. Дана 1. јуна 2001. године, у ставци ИНС-а по питању ЈНЛ-овог предмета бр. 2001-00024 биле су садржане исте информације.
78. У ставци ИНС-а од 3. јуна 2001. године назначено је да је ЈНЛ планирао да контактира супругу Драгана Стојковића и да је позове да дође у Приштину како би идентификовала ово тело за које се веровало да је тело њеног супруга. Међутим, у спису није наведена никаква активност у том погледу.
79. Дана 15. октобра 2001. године, ЈНЛ је обавестио УНМИК-ов Одсек за безбедност о могућој идентификацији и затражио фотографију Драгана Стојковића из његовог УН-овог идентификационог документа. У документима које поседује Комисија не налазе се додатне информације у овом делу истражног списка.

Идентификација и враћање посмртних остатака Драгана Стојковића 2003. године

80. Дана 17. јуна 2003. године, МКНЛ је издао извештај о ДНК анализи, у коме је потврђено поклапање узорка узетог са тела под шифром ЈА-041/033 и узорака које су дали супруга и син Драгана Стојковића. Дана 7. јула 2003. године, УНМИК-ов

КНЛСМ издао је Потврду идентификације у погледу Драгана Стојковића. Међутим, додатно упоређивање анте-мортем и пост-мортем података, које је ЈНЛ обавио такође 7. јула 2003, у вези са предметом бр. 2000-00014, остало је без дефинитивног закључка. Сва КНЛСМ-ова документа такође садрже ЈНЛ-ов бр. 2000-00014.

81. КНЛСМ-ова смртovníца издата је 9. јула 2003. године, а Идентификациона потврда 16. јула 2003. године. Према овим документима, посмртни остаци идентификовани као посмртни остаци Драгана Стојковића пронађени су у Приштини 10. јуна 2000. године. Обдукција је обављена 28. јуна 2000. године и установљено је да је смрт наступила пре јуна 2000. године, „прострелном раном у задњи део грудног коша“. Српска медицинска установа накнадно је издала потврду о смрти 13. августа 2003. године.
82. Дана 16. јула 2003. године, по налогу међународног судије Окружног суда у Приштини, посмртни остаци Драгана Стојковића ексхумирани су из гроба под шифром ЈА-041-033 и предати његовој породици 13. августа 2003. године.

Остали документи у спису

83. Истражни спис такође садржи писмо које је супруга Драгана Стојковића упутила Канцеларији УНМИК-а у Београду, датирано на 30. јул 2001. године, у коме она тражи да јој буде исплаћен остатак плате његовог супруга. Она је такође изразила своје незадовољство УНМИК-овим ставом по овом питању, пошто до тог датума УНМИК „чак није ни сматрао важним да ме обавести о нестанку мог супруга и оца два малолетна детета“. Она је такође обавестила УНМИК о незаконском усељењу у њихов стан у Приштини и затражила од њега да предузме одређене мере против тога. У писму су се налазили њени комплетни контакт подаци и копије релевантних личних докумената.

III. ЖАЛБА

84. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи нестанак и убиство Драгана Стојковића. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац позива на кршење процедуралног аспекта члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).

IV. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

85. Пре него што започне разматрање меритума жалбе, Комисија би желела да разјасни домен свог разматрања.
86. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног проширења) ЕКЉП, Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе упућене њој значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена

страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу материјалних обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при процени процедуралних позитивних обавеза међународне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.

87. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања, Конвенцији о правима детета.
88. Комисија такође напомиње да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност за било какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалиоци жале на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
89. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 87). У конкретним случајевима убиства и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убиства и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЈП.
90. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над „жалбама које се односе на наводна кршења људских права до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005.

године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети предмет Европског суда за људска права (ЕСЉП), Велико веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147-149; ЕСЉП, *Кинар против Турске* [ВВ], бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЉП 2001-IV).

2. Поднесци страна

91. Жалилац се жали, у суштини, на повреду права која се односи на недостатак адекватне кривичне истраге у вези са нестанком и убиством Драгана Стојковића. Жалилац такође наводи да ни он нити други чланови породице Драгана Стојковића нису обавештени о томе да ли је спроведена кривична истрага и који је био њен исход.
92. У својим примедбама на меритум жалбе, СПГС не оспорава чињеницу да је УНМИК, имао одговорност да спроведе ефикасну истрагу отмице и убиства Драгана Стојковића, у складу с општом обавезом обезбеђивања ефикасне примене домаћих закона којима се штити право на живот, која му је прописана Резолуцијом 1244 Савета безбедности УН-а (из 1999. године) (видети § 11 горе у тексту) и накнадно дефинисана Уредбом УНМИК-а бр. 1999/1 *о овлашћењима Привремене управе на Косову* и касније Уредбом УНМИК-а бр. 1999/24 *о закону примењивом на Косову* и чланом 2 ЕКЉП.
93. У том погледу, СПГС наглашава да ова обавеза проистиче из процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП у погледу спровођења ефикасне истраге у случају када смрт настане под сумњивим околностима које се не приписују државним актерима. Он даље тврди да, генерално, при разматрању тога да ли је УНМИК испунио своје процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП, Комисија мора узети у разматрање посебне околности на Косову у то време.
94. СПГС прихвата чињеницу да је Драган Стојковић нестао под околностима опасним по живот. СПГС додаје да је јуна 1999. године, када је он отет, „безбедносна ситуација била напета: КФОР је још увек био у поступку прикупљања довољне снаге за одржавање јавне безбедности и реда и мира; догодио се такође одређени број озбиљних кривичних инцидената чије су мете били косовски Срби, укључујући отмице и убиства“.
95. СПГС сматра да је таква обавеза двострука, укључујући обавезу да се истрагом утврди судбина и/или локација нестале особе; и обавезу спровођења истраге којом ће моћи да се утврди да ли је смрт проузрокована незаконито, а која ће, такође, довести до идентификације и кажњавања лица одговорних за нестанак и/или смрт несталог лица.
96. СПГС тврди да у својој судској пракси по питању члана 2, Европски суд за људска права наводи да треба узети у обзир потешкоће настале након сукоба и проблеме који су ограничавали истражне органе у истрази оваквих случајева. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 15. фебруара 2011. године коју је донео Европски суд по предмету *Палић против Босне и Херцеговине*, у којој је, у ставу 70, наведено следеће:

„Суд узима у обзир комплексну ситуацију у Босни и Херцеговини, нарочито у првих десет година након рата. У таквој пост-конфликтној ситуацији, оно што представља немогућ и/или несразмеран терет мора да се мери врло конкретним

чињеницама и контекстом. С тим у вези, Суд напомиње да је више од 100.000 људи убијено, скоро 30.000 људи је нестало, а више од два милиона људи је расељено током рата у Босни и Херцеговини. Избор је неизбежно морао да се направи у смислу послератних приоритета и ресурса [...]“.

97. Са становишта СПГС-а, у периоду након сукоба на Косову, УНМИК се суочио са ситуацијом сличном оној у Босни. Многи људи за које се није знало где се налазе отети су, убијени и сахрањени у необележеним гробовима на територији Косова или ван ње, што је умногоме отежало проналажење и повратак њихових посмртних остатака.
98. СПГС објашњава да је у јуну 2002. године УНМИК формирао КНЛСМ који је у оквиру свог мандата требало да утврди судбину несталих лица; међутим, он се суочио са многим изазовима на почетку свог рада због претходно урађеног, углавном од стране актера независних од УНМИК-а. Конкретно, СПГС наводи да је сакупљање доказа о ратним злочинима почело доласком НАТО-а 1999. године, заједно са независним тимовима из неколико земаља који су функционисали под слабом координацијом МКТЈ-а. Недостатак стандардних радних процедура или централизације довео је до проблема са доказима прикупљеним у овој фази. Године 2000, МКТЈ је спровео велику, централизовану, форензичку операцију у ораховачкој мртвачници, где је применио стандардне радне процедуре за све форензичке тимове осим британског, који је функционисао независно у Приштини. СПГС наводи да су, у покушају да покаже да су злочини били систематски и широко распрострањени, тимови МКТЈ извршили обдукције на што је више тела могуће, вршећи идентификацију у малој мери или је уопште нису вршили; штавише, неидентификована тела која су ексхумирана 1999. године поново су сахрањена на локацијама које још увек нису познате КНЛСМ-у. Након што је МКТЈ окончао своје ангажовање 2000. године, ЈНЛ при полицији УНМИК-а наставио је истраге несталих лица у мањем обиму, „ex-officio, без икакве шире стратегије у погледу оптужнице“. Услед тога, прикупљен је велики број неструктурисаних информација. СПГС наводи да је, узевши у обзир горе описане потешкоће, процес „ефикасног решавања нестанака и других озбиљних повреда међународног хуманитарног права разумљиво био постепен“ на Косову. СПГС закључује да је рад КНЛСМ-а у великој мери допринео утврђивању локације и судбине несталих из сукоба на Косову; међутим, није било могуће пронаћи све нестале унутар временског оквира и ресурса који су били доступни у том тренутку.
99. СПГС даље тврди да је професионална, добро обучена и добро опремљена полиција од фундаменталног значаја за спровођење ефикасних истрага и да таква полиција није постојала на Косову након сукоба. У том полицијском вакууму након завршетка сукоба, УНМИК је морао да испочетка изгради нову Косовску полицијску службу, што представља један дуготрајан и изазован задатак који, према наводу СПГС-а, још увек траје. СПГС такође наводи да се полиција УНМИК-а суочила са бројним изазовима током вршења функција спровођења закона, које му је постепено преносио КФОР у периоду 1999-2000. године. У том погледу, он упућује на Годишњи извештај полиције УНМИК-а за 2000. годину, у коме се даје следећи опис ситуације:

„полиција УНМИК-а морала је да ради у послератном окружењу у ком је затекла бживотна тела и опљачкане и спаљене куће. Етничко насиље је избијало у виду илегалних исељавања, принудних одузимања имовине, спаљивања кућа и физичког

насиља над заједницама широм Косова. Бес и тензија су били јако изражени међу свим етничким групама, а појачавали су их извештаји о несталим и умрлим особама. За полицију УНМИК-а је постао императив да успостави ред и да брзо изгради оквир за упис и истрагу злочина.

Све ово је морало да се уради уз ограничене физичке и људске ресурсе. Пошто је ово била прва извршна мисија у историји УН-а, било је неопходно да се на терену разраде концепт, планирање и спровођење. Због двадесет различитих националности које су учествовале на почетку, полицијским руководиоцима је представљало изазован задатак да установе уобичајену праксу за постизање оптималних резултата у једном високо ризичном окружењу“.

100. СПГС наводи да су припадници међународне полиције УНМИК-а морали да се прилагоде спровођењу истрага на страниј територији и у страниј земљи, са ограниченом подршком Косовске полиције која је још увек била у развоју. Он даље наводи да су ови истражитељи често наилазили на ситуације где појединци који су поседовали релевантне информације о локацији и судбини несталих лица нису желели да открију такве информације. Према наводима СПГС-а „поменута ограничења су спречила [...] полицију УНМИК-а да спроведе све истраге на начин [...] који могу да покажу, или који се бар очекује, од држава са боље успостављеним институцијама и без прилива предмета ове природе повезаних са ситуацијом након сукоба“.
101. У погледу овог случаја, СПГС прво признаје напоре СИЈ-а при УНМИК-овом Одсеку за безбедност, који је одмах реаговао на пријаву жалиоца у вези са нестанком његовог брата.
102. У погледу обавезе да пронађе нестало лице, СПГС наводи да је УНМИК-ов КНЛСМ прикупио све неопходне узорке ДНК од породице Драгана Стојковића; након што је пронађено његово тело, КНЛСМ је упоредио анте-мортем и пост-мортем податке како би потврдио идентификацију. КНЛСМ је такође извршио обдукцију. Такође, КНЛСМ је организовао предају посмртних остатака и доставио сва релевантна документа. По мишљењу СПГС-а, УНМИК је у потпуности извршио ову обавезу тако што је спровео брзу идентификацију тела ДНК анализом, упоредио анте-мортем и пост-мортем податке и брзо вратио породици посмртне остатке Драгана Стојковића.
103. У погледу истраге усмерене ка идентификацији и довођењу пред лице правде особе одговорне за отмицу и убиство Драгана Стојковића, СПГС наводи да је „полиција УНМИК-а заиста отворила и спровела истрагу како би пронашла г. Драгана Стојковића, што је довело до проналаска [његових] посмртних остатака“.
104. СПГС закључује да је „очигледно да је УНМИК-ов КНЛСМ уложио све разумне истражне напоре у складу са процедуралним захтевима члана 2 како би идентификовао починиоце и посмртне остатке г. Драгана Стојковића“. Међутим, „без иступања сведока или откривања физичких доказа, истраге у вези са несталим лицима се одуговлаче услед недостатка доказа“. Због тога, према наводу СПГС-а, није постојало кршење члана 2 ЕКЉП.
105. Такође, СПГС је обавестио Комисију да ће, због могућности постојања додатних информација у вези са овим предметом, можда доставити додатне примедбе по овом

питању. Међутим, с тим у вези, до данашњег дана нису примљени додатни дописи, осим потврде достављања целокупних истражних списа.

3. Процена Комисије

106. Комисија сматра да се жалилац позива на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП) јер УНМИК није спровео ефикасну истрагу у вези са нестанком и убиством г. Драгана Стојковића.

a) Подношење релевантних списа

107. На захтев Комисије, СПГС је 19. септембра 2011. године доставио копије докумената везаних за ову истрагу које је УНМИК могао да поврати. СПГС је такође напоменуо да постоји могућност постојања додатних информација које нису садржане у постојећој документацији, али није доставио додатне детаље. Дана 16. септембра 2013. године, УНМИК је потврдио Комисији да нису пронађени додатни списи па се тако достављање може сматрати завршеним (видети § 7 горе у тексту).

108. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да поднесе било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује пружање докумената и информација релевантних за жалбу. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да достави информације које има, без одговарајућег објашњења“ (видети предмет *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда ЕСЉП од 31. маја 2005, § 56).

109. Комисија такође напомиње да је правилно одржавање истражних списа који се тичу таквих кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истрага до њихове предаје, кључно за наставак таквих истрага и пропуст да се то учини могао би стога сâм по себи покренути питања сходно члану 2.

110. Комисија нема разлога да сумња да је УНМИК уложио све напоре како би обезбедио релевантне истражне списе. Међутим, Комисија напомиње да УНМИК није доставио никакво објашњење због чега би документација могла бити непотпуна и у погледу којих делова.

111. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалбе на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЉП од 15. марта 2011, § 146).

b) Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2

112. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права бар од случаја *Интерамеричког суда за људска права (ИАСЉП) Веласкез-Родригез* (видети случај *Веласкез-Родригез против Хондураса*, пресуда ИАСЉП од 29. јула 1988, серија Ц бр. 4). Комитет за

људска права Уједињених нација (КЉП) такође наводи да позитивна обавеза проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окрутног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност особе), тумачено заједно са чланом 2(3) (право на ефикасан правни лек) МСГПП (видети Комитет за људска права при Уједињеним нацијама (КЉП), Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13); видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ел Авани против Либијске Арапске Демахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (документ УН-а А/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истражи ванправних арбитарних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције за заштиту свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.

113. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени“ (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Мекен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 86, Извештаји 1998-I; видети такође ЕСЉП, *Јасинскис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти, или су непознати (видети ЕСЉП, *Колевски против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191).
114. Европски суд за људска права је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 90 изнад у тексту, при § 136).
115. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне жалбе или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310, видети такође ЕСЉП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210).
116. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу и пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и

кажњавања одговорних лица“ (видети ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 90; при § 191; видети такође ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све могуће разумне кораке да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти или одговорна особа или особе ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен горе у тексту, при § 312 и *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, при § 212).

117. Конкретно, закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, наведен у § 113, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависе од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазаре против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105).
118. Посебно у погледу несталих особа које су касније пронађене мртве, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЈП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 116 изнад, при § 46; у истом смислу, случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 90, § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр. 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталих лица и генерално остаје обавеза да се објасне нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у § 46; у истом смислу ЕСЈП [ВВ], предмет *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад, у § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, § 64).
119. Што се тиче захтева за јавни надзор, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавног надзора може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен у § 115 изнад, при §§ 311-314; *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 115, при §§

211-214 и случајеве наведене у њему)“. ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, бр. 55721/07, пресуда од 7. јула 2011, § 167, ЕКЈП 2011).

120. Суд је такође истакао огроман значај који ефикасна истрага има у утврђивању истине о ономе што се догодило, не само због породица жртава, већ и због жртава сличних злочина, као и опште јавности, која има право да сазна цео догађај (ЕСЈП [ВВ], *Ал Масри против Бивше југословенске Републике Македоније*, бр. 39630/09, пресуда од 13. децембра 2012, § 191). Уједињене нације су такође уверене у значај права на истину. Као што је то рекао Генерални секретар УН-а: „право на истину подразумева свест о потпуној и комплетној истини о догађајима који су се одиграли, карактеристичним околностима везаним за њих и о учесницима у њима. У случају несталих лица ... то подразумева и право на откривање судбине и локације жртве“ (видети Извештај Генералног секретара УН-а, *Нестала лица*, документ УН-а А/67/267, 8. август 2012, § 5; видети такође Савет за људска права УН-а, Резолуције 9/11 и 12/12: *Право на истину*, 24. септембар 2008 и 12. октобар 2009; видети такође Извештај Специјалног известиоца о унапређењу и заштити људских права и основних слобода током борбе против тероризма, Бен Емерсон, *Оквирни принципи за обезбеђивање одговорности јавних функционера за тешка и систематска кршења људских права почињена у контексту државних анти-терористичких иницијатива*; документ УН-а А/НРС/22/52, 1. март 2013.).

с) Применљивост члана 2 на контекст Косова

121. Комисија је свесна чињенице да је до нестанак Драгана Стојковића дошло убрзо након распоређивања УНМИК-а на Косову непосредно након оружаног сукоба, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.

122. Са своје стране, СПГС не оспорава да је УНМИК имао обавезу да истражи овај предмет сходно члану 2 ЕКЈП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које се односе на косовски контекст и распоређивање УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у разматрање при процени питања да ли је ова истрага у сагласности са чланом 2 ЕКЈП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.

123. Комисија сматра да ово покреће два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.

124. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЈП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су

прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта 2011, § 44; случај *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; случај *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).

125. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на постконфликтне ситуације, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, случај ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 116 и случај ЕСЉП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „различите безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 119, при § 164; видети такође случај *Гулеч против Турске*, пресуда ЕСЉП од 27. јула 1998, § 81, Извештаји 1998-IV; случај *Ерги против Турске*, пресуда ЕСЉП од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; случај ЕСЉП *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 115, при §§ 85-90, 309-320 и 326-330; случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 115, при §§ 180 и 210; случај *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда ЕСЉП од 8. децембра 2005, §§ 39-51).
126. Суд је признао да „када до смрти [и нестанака] које треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних истражних мера или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад при § 164; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у тешким безбедносним условима, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између осталих примера, ЕСЉП, случај *Каја против Турске*, наведен у § 113 изнад, при §§ 86-92; ЕСЉП, случај *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82-85; *Танрикулу против Турске*, ЕСЉП [ВВ], бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101-110, ЕКЉП 1999-IV; ЕСЉП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156-166; ЕСЉП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у §§ 215-224; ЕСЉП *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).
127. Слично томе, КЉП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЉП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 112, при § 1; КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЉП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанима и отмицама на Косову (видети КЉП, Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија), 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).

128. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, као што је описао СПГС, довеле до тога да од кључног значаја буде да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут приписивања свеобухватне одговорности по питању надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје случајева међу службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, случај *P.P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда ЕСЈП од 4. децембра 2012, §§ 28-32), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЈП [ВВ], *Саргсиан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011, § 145; и ЕСЈП [ВВ], *Чигаров и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када су полиција и правосудни систем на Косову описани као системи који „добро функционишу“ и који су „одрживи“ од стране Генералног секретара УН-а (видети § 17 изнад).
129. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасних истрага *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЈП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145-Б). Комисија се стога слаже са СПГС-ом да природа и степен разматрања да ли ефикасност истраге испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће утврдити, у погледу сваког предмета, да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражних активности на Косову.
130. На крају, као одговор на примедбу СПГС-а да се члан 2 мора тумачити тако да се њиме не поставља немогућ или несразмеран терет на надлежне органе, било у контексту полицијских активности или у контексту приоритета и средстава, Комисија узима у обзир да је Европски суд установио да се управо конкретним чињеницама и контекстима мора мерити шта заправо представља немогућ и/или несразмеран терет (видети ЕСЈП, случај *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 116 горе у тексту, при § 70; *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, бр. 32457/04, пресуда од 27. новембра 2007, § 62).
- d) *Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету*
131. У погледу детаља овог случаја, Комисија напомиње неоспорну чињеницу да је нестанак Драгана Стојковића одмах пријављен органима УНМИК-а, а касније и МКЦК-у, српским органима и другим организацијама. У истражном спису се наводи да је УНМИК сазнао да нестанак дан након што се то догодило, 29. августа 1999. године (видети § 31 изнад).

132. Циљ ове истраге био је да открије истину о околностима нестанка Драгана Стојковића, да утврди његову судбину и да идентификује починиоце. Да би испунили ове циљеве, они који спроводе истрагу били су дужни да траже, прикупе и сачувају доказни материјал; да идентификују могуће сведоке и узму њихове изјаве; да идентификују починиоца(е) и изведу их пред надлежни суд утврђен законом.
133. Комисија подсећа да би ефикасне истражне радње морале да се спроводе брзо и експедитивно, где би надлежни органи предузели све разумне кораке и испоштовали очигледан след истраге како би осигурали доказе везане за инцидент, укључујући између осталог сведочење очевидаца, форензичке доказе итд. Истрага такође мора да обезбеди елемент јавног надзора у довољној мери и да такође у разумној мери буде доступна породици жртве. Закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Штавише, истрага би требало да се повремено преиспита, како би се обезбедило да су све доступне информације узете у разматрање. Пошто обавеза спровођења истраге није обавеза резултата већ средстава, при оцењивању њене ефикасности треба узети у обзир околности конкретног случаја и практичну реалност истражног рада (видети §§ 116-117 изнад).
134. Комисија напомиње да је од самог почетка истраге било очигледних недостатака у њеном спровођењу. Међутим, у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу (видети § 90 изнад), Комисија подсећа да је она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истраге са чланом 2 ЕКЉП само за период након 23. априла 2005. године, узимајући у обзир статус предмета тог датума (видети ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 116, при § 70). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области спровођења правде (видети § 19 изнад).
135. Комисија напомиње са овим у вези да је, према Годишњем извештају УНМИК-ове полиције за 2000. годину, потпуна полицијска извршна власт у области Приштине, укључујући кривичне истраге, била под потпуном контролом полиције УНМИК-а од 19. септембра 1999. године. Дакле, УНМИК је имао одговорност да обезбеди, *прво*, ефикасно и експедитивно спровођење истраге; *друго*, да сав релевантан истражни материјал буде прописно предат органима који преузимају одговорност за истрагу (ЕУЛЕКС); и *треће*, да истражни списи могу да се прате и поврате уколико се појави потреба за тим на било ком каснијем ступњу.
136. У том погледу, Комисија напомиње да је почетне активности потраге за Драганом Стојковићем у ствари предузео СИЈ, при чему је сарадња са полицијом УНМИК-а била ограничена. Такође, јединица британског КФОР-а прва је стигла на место на коме је пронађено неидентификовано тело, 2. септембра 1999. године, а они су позвали полицију УНМИК-а да присуствује. Одговоривши на овај позив једино у почетној фази, КФОР је предао целу ствар полицији УНМИК-а (видети § 69 изнад).
137. Комисија такође напомиње тврдњу СПГС-а да је спис који је достављен Комисији можда непотпун као и његов пропуст да достави додатна објашњења у вези са тим (видети § 105 изнад). Комисија претпоставља да УНМИК не може да гарантује да ли је спис који је достављен Комисији потпун или не. У случају да није потпун, то би значило да је можда дошло до једне од следећих ситуација: није спроведена прописна

истрага; спис није исправно и у потпуности предат ЕУЛЕКС-у; или УНМИК није добио натраг потпун спис од особе тренутно задужене за његово чување. Комисија је већ напоменула да нема разлога да сумња у поштене намере УНМИК-а у настојању да обезбеди потпун истражни спис ради његове процене (видети § 110 изнад). Међутим, Комисија сматра да, без обзира на то које је од ових могућих објашњења применљиво, оно би указало на пропуст који се може директно приписати УНМИК-у, било да се ради о периоду када је он обављао своје извршне функције или у свом садашњем својству.

138. У погледу првог дела процедуралне обавезе, којом се утврђује судбина Драгана Стојковића, Комисија из списка закључује да је његово тело првобитно пронађено 1. септембра 1999. године; да га је КФОР преузео 2. септембра 1999. године, да је локални патолог судске медицине извршио обдукцију по налогу Окружног суда у Приштини 10. септембра 1999. године и да је тело сахрањено као неидентификована жртва на гробљу у Драгодану у Приштини (видети §§ 69 – 72 изнад). Тело је поново ексхумирано и извршена је обдукција 28. јуна 2000. године, вероватно од стране патолога МКТЈ-а које СПГС спомиње у својим примедбама (видети § 98 изнад); тада је са тела узет узорак ДНК. Тело је затим поново сахрањено као идентификована жртва на истом гробљу (видети § 76 изнад).
139. Према МКЦК-овом меморандуму упућеном УНМИК-у, од 12. октобра 2001. године, МКЦК је између 1. јула и 20. септембра 2001. године од супруге и сина Драгана Стојковића узео узорке ДНК који су омогућили ову идентификацију (видети § 28). Извештај о ДНК анализи, у коме се потврђује да се у ствари ради о телу Драгана Стојковића, издао је МКНЛ 17. јуна 2003. године. Тело је поново ексхумирано 16. јула 2003. године, предато члановима породице 13. августа 2003. године и коначно га је породица сахранила 14. августа 2003. године (видети §§ 25 и 82 изнад). Накнадно је ЈНЛ-ов предмет бр. 2000-00014 затворен 15. августа 2003. године (видети §§ 63 изнад).
140. Следствено томе, Комисија напомиње, у одговору на СПГС-ов поднесак (видети § 102 изнад), да је идентификација резултат удружених напора домаћих стручњака, МКТЈ-а, МКЦК-а, МКНЛ-а и УНМИК-а, при чему је УНМИК вршио усклађивање поступка.
141. Што се тиче захтева за брзину и ефикасност, Комисија има у виду да је код сваке истраге, а нарочито код истраге нестанка у околностима опасним по живот, почетна фаза од кључне важности и да она мора да испуни два главна циља: утврђивање правца истраге и обезбеђивање очувања и прикупљања доказа за евентуалан судски поступак (видети мишљење Комисије по сличном питању изражено у предмету X, бр. 326/09 и остали, мишљење од 6. јуна 2013, § 81).
142. У овом предмету, непосредне активности, као реакцију на пријаву жалиоца по питању нестанка његовог брата, углавном је спроводио УНМИК-ов Одсек за безбедност. СИЈ је прегледао стан нестале особе и вероватно аутомобил који је она возила; ухапсио две особе које су се незаконито уселиле у његов стан и предао их полицији УНМИК-а; обавио разговор са жалиоцем и једним сведоком; идентификовао и испитао власника продавнице у којој је Драган Стојковић купио ствари дан пре свог нестанка, и обавио неке друге активности. Све ово наведено је у два СИЈ-ова извештаја од 29. августа односно 11. октобра 1999. године.

143. Иако цени ове свеобухватне напоре истражитеља Јединице за безбедност, Комисија напомиње да су то биле интерне истражне активности унутар организације, усмерене првенствено на проналажење члана њеног особља и уклањања по њега свих животно угрожавајућих околности. Оне не могу да замене кривичну истрагу државних органа или, у то време на Косову, полиције УНМИК-а, у напорима да идентификују починиоце и доведу их пред лице правде. Информације прикупљене током активности СИЈ-а, које нису спроведене на основу и у складу са примењивим захтевима кривичног поступка, не могу бити прихваћене као доказни материјал на суду.
144. У том погледу, УН је дао бројна разјашњења, потврдивши да истражни поступци које су, на пример, спровеле дисциплинске и безбедоносне структуре УН-а, „нису кривичне природе, већ представљају административне поступке регулисане интерним законом организације“ (видети, на пример: Административни трибунал УН-а, *Араим против Генералног секретара Уједињених нација*, бр. 1124, одлука од 21. новембра 2001. године, стр. 14, § V, УН-ов документ АТ/ДЕС/1022).
145. Стога ће Комисија проучити само оне активности које су предузели полиција УНМИК-а и други органи овлашћени за спровођење кривичне истраге.
146. Посматрајући истрагу из ове перспективе, Комисија напомиње да полиција УНМИК-а у ствари није предузела никакве активности непосредно након нестанка, или такве активности нису документоване. У спису је назначено да је полиција УНМИК-а испитала спаљену кућу близу места где је пронађено УН-ово возило Драгана Стојковића, као и околну територију (видети §§ 32 и 42 изнад). Независно од чињенице да се испоставило да та кућа није у вези са овим случајем, у спису не постоји извештај о овој претрази. Изгледа такође да уопште није извршен претрес УН-овог возила које је представљало једини најважнији потенцијални извор материјалних доказа могуће отмице доступан у том тренутку; ово је довело до потпуног губитка свих потенцијалних доказа које је то возило могло да садржи.
147. СИЈ је довео две особе, које су припадници СИЈ-а ухапсили у стану Драгана Стојковића 29. августа 1999. године, а полиција УНМИК-а привела, у тесну везу са нестанком Драгана Стојковића у смислу потенцијалних осумњичених. Међутим, следећег јутра, полиција УНМИК-а је кратко пропитала обојицу и ослободила их, без да чак забележи њихове изјаве (видети §§ 44 и 47 изнад). Убрзо затим, исте ове две особе су наводно „истерале“ жалиоца из стана његовог брата и уселиле се тамо. Међутим, полиција УНМИК-а није предузела никакве активности у том правцу. Такође, упркос чињеници да су сведоци, жалилац и гђа Ј. Н. – особа коју је именовала гђа Ј. Н. као могућег сведока (видети § 38 изнад) – као и власник продавнице (видети § 40 изнад) били одмах доступни за разговор, полиција уопште није забележила њихове изјаве.
148. При процени активности полиције УНМИК-а као одговора на проналажење тела 1. септембра 1999. године, које је касније идентификовано као тело Драгана Стојковића, Комисија напомиње исто одсуство активности од стране полиције УНМИК-а. Место злочина испитао је КФОР, који је преузео тело и сакупио све доказе, и предао их полицији УНМИК-а која је превезла тело у мртвачницу и убрзала обдукцију.

149. Поред тога, по мишљењу Комисије, такав недостатак непосредне реакције од стране полиције УНМИК-а могао је да укаже починиоцима на то да надлежни органи нису могли или да нису били вољни да истраже таква кривична дела. Такав став надлежних органа према најозбиљнијим злочинима у било ком друштву, а нарочито у околностима након сукоба, неминовно ствара културу некажњивости међу починиоцима злочина и може само да доведе до погоршања ситуације. Проблеми са којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије, који су размотрени изнад, не оправдавају такву неактивност, било на почетку или касније.
150. При процени истраге у односу на потребу да се предузму разумни истражни кораци и да се испрати очигледан след истраге како би се осигурали докази, Комисија узима у обзир чињеницу да прописно вођен истражни спис треба да садржи записе свих истражних активности и, нарочито, разговора вођених са жалиоцем, осумњиченима и свим потенцијалним сведоцима отмице. У свим случајевима, такви разговори би требало да се обаве што је пре могуће и требало би да буду забележени и сачувани у предметном спису⁵. Пропуст да се идентификују и пронађу особе које су идентификоване као лица укључена у отмицу и да се са њима обави званичан разговор додатно подрива ефикасност истраге.
151. Комисија у том погледу такође напомиње да, као опште правило, треба испитати све објекте повезане са могућим злочином у оквиру истраге, и да треба сачувати све материјалне доказе који се могу прикупити, у најкраћем могућем року, након што је злочин наводно почињен. Ово се уобичајено ради независно од вероватноће да ће конкретан предмет доспети на суд, како би се осигурало да ће, уколико се – или када се – идентификују могући сведоци, ови докази бити доступни за разматрање на суду.
152. У погледу овог предмета, Комисија напомиње да је отворено најмање четири истражна списка по овом питању, што се може разматрати у два смера: у погледу Драгана Стојковића (предмет ЦЈКИ-ја, бр. 1999/00020, отмица Драгана Стојковића, и предмет ЈНЛ-а бр. 2000-00014, Драган Стојковић као нестало лице) и у погледу посмртних остатака пронађених 1. септембра 1999. године (предмет ЦЈКИ-ја бр. 1999/00152, проналажење неидентификованих посмртних остатака и предмет ЈНЛ-а бр. 2001-00024, неидентификовано тело). По мишљењу Комисије, потребна је засебна процена активности полиције УНМИК-а у оквиру ових смерова истраге.
153. Што се тиче истрага ЦЈКИ-ја и ЈНЛ-а у погледу нестанка Драгана Стојковића, Комисија напомиње да уопште нису прикупљене изјаве сведока нити је забележена прописна истражна активност изузев умножавања СИЈ-овог истражног списка и одређене преписке. Иако су у бројним навратима дате препоруке за обављање разговора и обављања других активности, те препоруке изгледа никада нису спроведене (видети §§ 54, 59, 61 и 78 изнад). У једном тренутку, током 2000. године, ЈНЛ је покушао да повеже предмет Драгана Стојковића са предметом под истрагом приштинског РИЈ-а у погледу неидентификованог тела пронађеног новембра 1999. године, али се испоставило да је траг погрешан (видети § 56 изнад).

⁵ Видети: Приручник Уједињених нација о ефикасном спречавању и истрази ванправних, произвољних и преких егзекуција, усвојен 24. маја 1989. године од стране Економског и социјалног савета, Резолуција 1989/65.

154. У погледу истрага у вези са неидентификованим телом које је касније идентификовано као тело Драгана Стојковића, никада није обављена прописна претрага трагова на месту на коме је пронађено тело. Полиција УНМИК-а је добила копије онога што су, по свему судећи, руком исписане белешке КФОР-овог службеника о испитивању места злочина, али уопште није покушала да их откуца. КФОР није направио нити/или доставио фотографије места злочина. Извештај са обдукције, у коме није назначено приближно време смрти, није поново размотрен нити је са патологом обављен разговор како би се тај извештај допунио. Напокон, нису сакупљени неопходни узорци са тела пре него што је сахрањено; полиција УНМИК-а није чак прописно ни забележила место где је тело сахрањено. Са становишта Комисије, да МКТЈ није извршио ексхумацију и обдукцију тела Драгана Стојковића као и узимање узорака ДНК јуна 2000. године, његова судбина би можда остала непозната до данашњег дана.
155. Што се тиче периода у оквиру њене правне надлежности, почевши од 23. априла 2005. године, Комисија напомиње да није спроведена додатна истражна активност по питању очигледних недостатака који су наведени изнад. Након тог критичног датума и даље је, дакле, постојао пропуст по питању спровођења неопходних истражних радњи, у складу са континуираном обавезом истраге (видети § 118 изнад), чиме је процена целе истраге доведена у временски период под надлежношћу Комисије.
156. Комисија такође подсећа на општи коментар СПГС-а да „да је неминовно да се одуговлачи са истрагама предмета несталих лица због недостатка доказа уколико сведоци не иступе са информацијама или се не открију физички докази“ (видети § 104 изнад). У потпуности подржавајући ову изјаву, Комисија мора да напомене да код скоро сваке истраге у почетној фази недостаје значајна количина информација. Проналажење неопходних информација како би се надокнадили ови недостаци јесте главни циљ сваке истражне активности. Дакле, истражни органи не би требало да користе недостатак информација као аргумент да би оправдали своју неактивност. Као што је показано, уместо да активно трага за информацијама и траговима, полиција УНМИК-а је једноставно чекала да се додатне информације појаве саме од себе. У овој ситуацији, то је можда довело до губитка потенцијалних доказа (видети, на пример, ХРАП, предмет *П. С*, бр. 48/09, мишљење од 31. октобра 2013, § 107).
157. Комисија је свесна чињенице да дужност спровођења истраге није прекршена само због тога што истрага није довела до задовољавајућег резултата. Ипак, таква истрага мора да се спроведе на озбиљан начин и не сме да буде пука формалност. Комисија стога мора да закључи да су, с обзиром на разумне истражне кораке и поштовање очигледног следа истраге, постојали озбиљни недостаци у погледу ефикасности ове истраге, у делу који се односи на утврђивање локације несталих лица, као и у делу усмереном на идентификацију починилаца и довођење истих пред лице правде.
158. Пошто лица одговорна за злочин нису била пронађена, УНМИК је имао обавезу да користи средства која су му на располагању како би редовно пратио напредак истраге да би био сигуран да ништа није занемарено и да је сваки нови доказ узет у разматрање, и како би обавестио сроднике Драгана Стојковића о напретку у истрази. Као што је поменуто изнад (видети § 153), у више наврата је урађен такав преглед, али нису спроведене дате препоруке. Службеник ЈНЛ-а који је обавио преглед дао је препоруку да се случај преда ЈИРЗ-у ради даље истраге. Међутим, упркос чињеници

да је било очигледних трагова на којима се могло радити, даље истражне активности нису забележене.

159. Такође треба напоменути да су, у тренутку када су постојале реалне могућности повезивања случаја „несталог лица“ у погледу Драгана Стојковића и предмета неидентификованог тела пронађеног у новембру 2000. године, истражитељи ЈНЛ-а у фебруару 2000. године дали препоруку да се овај случај проследи ЦЈКИ-ју ради истраге (видети §§ 49 и 53 изнад). Предмет је, у ствари, предат ЦЈКИ-ју 4. марта 2000. године (видети §§ 55 изнад). Међутим, мање од два месеца након тога, 28. маја 2000. године, ЦЈКИ је обавестио тужиоца да је, пошто се испоставило да је идентификација погрешна, предмет послат назад ЈНЛ-у јер „више не постоје истраге које су неопходне или могуће“ (видети §§ 58 изнад). С обзиром на горепоменуте пропусте истражног поступка, ово подржава закључак Комисије о одсуству правилног прегледа предмета.
160. Комисија такође напомиње да је овај меморандум ЦЈКИ-ја од 28. маја 2000. године изгледа одобрио Заменик комесара полиције, а не јавни тужилац. Са становишта Комисије, правилан тужилачки преглед истражног списка би можда довео до препоруке додатних активности па овај предмет не би остао неактиван у наредним месецима.
161. У том контексту, Комисија подсећа на свој став по питању категоризације предмета у „активне“ и „неактивне“ – наиме, да би „требало извршити категоризацију истраге тек након што се спроведе минимум могућих истражних активности и изврши прикупљање и анализа доступних информација“ (видети нпр. ХРАП, Б. А, бр. 52/09, мишљење од 14. фебруара 2013, § 82). У овом случају, такво давање приоритета није требало да се направи превише рано, пре него што је са жалиоцем, сведоцима и потенцијалним осумњиченима обављен званичан разговор о околностима везаним за нестанак, нарочито због тога што је до тог нестанка дошло у околностима очигледно опасним по живот, непосредно након завршетка сукоба, а докази су били прикупљени.
162. Изгледа да је преглед који је обавио ЈИРЗ полиције УНМИК-а по предмету 1999-00020 августа 2007. године спроведен као пука формалност пошто су истражитељи чак погрешили у процени чињеничног стања изјавивши да је „његово возило било паркирано близу његове куће ... [његова] кућа је била спаљена ... [његово] тело није било пронађено у кући“. До овог је дошло упркос чињеници да је у истражном спису јасно назначено да та кућа није била ни у каквој вези са Драганом Стојковићем и да је његово тело већ било враћено породици четири године пре тога. Постоји могућност да је службеник ЈИРЗ-а који је спроводио овај преглед ископирао погрешну процену предмета из њихове базе података и убацио је у Извештај о анализи случаја, или обрнуто (видети §§ 65 и 66 изнад).
163. Једини правилан преглед предметног списка обавили су маја 2001. године истражитељи ЈНЛ-а који су радили на предмету 2001-00024 (неидентификовано тело пронађено септембра 1999. године), који је ЦЈКИ тек тада доставио и који није био присутан ни у обдукцијском извештају (видети § 76 изнад) У то време су истражитељи били у могућности да утврде врло вероватно поклапање између анте-мортем података Драгана Стојковића и описа тог неидентификованог тела, и повезали га са телом које је МКТЈ ексхумирао и доделио му шифру ЈА-041/033 (видети § 77 изнад). Тада је идентификација могла да се потврди да су фотографије и личне ствари

пронађене на телу биле предочене жалиоцу или супрузи Драгана Стојковића. Иако је ЈНЛ планирао да то уради (видети §§ 78 – 79 изнад), то никада није урађено.

164. По речима самог СПГС-а (видети § 99 изнад), за полицију УНМИК-а било је од пресудног значаја да успостави ред и брзо конструише оквир како би регистровала и истражила злочине на почетку мисије. Комисија се слаже са СПГС-ом. Међутим, у овом случају, по мишљењу Комисије, продужен пропуст да се повежу засебне истраге несталог лица и неидентификованог тела показује да ова обавеза није испуњена само на основу утврђивања адекватног оквира, већ тек када он постане правилно координисан систем који може да спроведе адекватну и ефикасну истрагу у складу са чланом 2 ЕКЈП.
165. У прилог томе говори чињеница да је фебруара 2000. године РИЈ полиције УНМИК-а у Приштини, па чак и Регионална обавештајна јединица у Приштини, потврдио ЈНЛ-у да они не поседују информације о било каквом неидентификованом телу које одговара опису Драгана Стојковића (видети § 51 изнад). Чињеница да идентификациони документи КНЈСМ-а издати јула 2003. године још увек садрже 10. јун 2000. године, то јест датум када је МКТЈ извршио ексхумацију, као дан проналажења посмртних остатака (видети § 81 изнад) – уместо 1. септембар 1999. године што представља датум када је тело заправо пронађено – указује на продужено одсуство координације и правилне размене информација између релевантних органа УНМИК-а такође и у каснијим фазама. Чини се да чак ни 2007. године ЈИРЗ полиције УНМИК-а није знао да је тело Драгана Стојковића пронађено, идентификовано и предато породици четири године раније (видети § 162 изнад). Такође није јасно да ли је СИЈ икада добио ту информацију (видети § 39 изнад).
166. Што се тиче захтева за јавни надзор, Комисија подсећа да члан 2 такође предвиђа да у свим случајевима жртвин сродник мора да буде укључен у истрагу у мери која је неопходна за очување његовог или њеног легитимног интереса (видети ЕСЈП [ВВ], *Тахсин Акар против Турске*, бр. 26307/95, пресуда од 8. априла 2004, § 226, ЕКЈП 2004-III; ЕСЈП, *Таниш против Турске*, бр. 65899/01, пресуда од 2. августа 2005. године, § 204, ЕКЈП 2005-VIII).
167. Комисија напомиње, на основу истражног списка, да је до јединог забележеног контакта између чланова породице Драгана Стојковића и органа УНМИК-а дошло у августу 2003. године, у погледу идентификације и предаје његових посмртних остатака. У том погледу, Комисија такође напомиње писмо супруге Драгана Стојковића, датирано на 30. јул 2001. године, у коме је она поред осталог изразила своје незадовољство одсуством било каквих информација у погледу отмице њеног супруга. У спису нису забележени никакви додатни контакти са жалиоцем нити са другим блиским члановима породице Драгана Стојковића. Иако се у горенаведеној ставци ЈНЛ-овог ИНС-а, датираног на 30. јун 2000. године, даје препорука да се „жалилац обавештава“, то никада није испоштовано.
168. По мишљењу Комисије, није довољно остварити тако мало контаката са надлежним органима током десетогодишње истраге под контролом УНМИК-а. Ово треба да се посебно процени у светлу чињенице да је до маја 2001. године УНМИК већ имао могућност да испуни макар један део своје обавезе везано за утврђивање судбине Драгана Стојковића (видети § 163 изнад), али то није урађено још наредне две године, што је допринело патњи породице.

169. Комисија стога сматра да жалилац није имао приступ истражи како то налаже члан 2.
170. У светлу мана и недостатака који су горе описани, Комисија закључује да УНМИК није спровео адекватну и ефикасну истрагу нестанка и убиства Драгана Стојковића. У складу с тим, постојало је кршење члана 2 ЕКЉП, односно његовог процедуралног аспекта.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

171. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.
172. Комисија напомиње да принудни нестанци и самовољне егзекуције представљају озбиљна кршења људских права која се морају истражити и судски процесуирати под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је УНМИК, као територијална управа на Косову од 1999. године до 2008. године, имао примарну одговорност да ефикасно истражи и кривично гони лица одговорна за убиства, отмице и нестанке у околностима опасним по живот. Његов пропуст да то учини представља даље озбиљно кршење права жртве и њених сродника, поготово права на утврђивање чињеница.
173. Комисија истиче забринутост самог СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достижно.
174. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице истог. Међутим, као што је Комисија напоменула горе у тексту (видети § 19), одговорност УНМИК-а која се тиче судства на Косову завршила се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео потпуну радну контролу у области владавине права. УНМИК стога није више у позицији да предузима мере које ће имати директан утицај на истраге које су још увек на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или локалним властима. Такође, након проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршену повреду права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.
175. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалиоца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЉП (Велико веће), *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, *ЕКЉП*, 2004-VII, § 333; ЕСЉП, *Ал-Садун и Муфди против Уједињеног Краљевства*, бр.

61498/08, пресуда од 2. марта 2010, § 171; ЕСЈП (Велико веће), *Катан и остали против Молдавије и Русије*, бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, пресуда од 19. октобра 2012, § 109), мора тежити томе да, уз сва дипломатска средства која су му доступна у односу на ЕУЛЕКС и косовске власти, добије уверавања да ће истраге које се односе на случај који се овом приликом разматра бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, да ће се утврдити околности везане за нестанак и убиство Драгана Стојковића и да ће починиоци бити изведени пред лице правде. Жалилац и/или други блиски сродници треба да буду обавештени о том поступку и да добију увид у релевантну документацију, уколико је потребно;

- Јавно призна, у разумном року, одговорност у вези са пропустом УНМИК-а да адекватно истражи нестанак и убиство Драгана Стојковића и јавно се извини жалиоцу и његовој породици у вези са тим;

- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде жалиоцу за моралну штету коју је претрпео због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „Основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (А/Res/60/147, 21. март 2006. године), предузме одговарајуће кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гаранцију да се тако нешто неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;

- Предузме одговарајуће кораке код надлежних органа Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање;

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

2. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:

- a. ТРАЖИ ОД ЕУЛЕКСА И ДРУГИХ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА У ВЕЗИ СА НЕСТАНКОМ И УБИСТВОМ ДРАГАНА СТОЈКОВИЋА НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ИЗВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;**
- b. ЈАВНО ПРИЗНА ОДГОВОРНОСТ ЗА СВОЈ ПРОПУСТ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ У ВЕЗИ СА НЕСТАНКОМ И УБИСТВОМ ДРАГАНА СТОЈКОВИЋА, КАО И ЗА ПАТЊУ И ДУШЕВНИ БОЛ ДО КОЈИХ ЈЕ ДОШЛО И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЖАЛИОЦУ;**
- c. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ НАДОКНАДЕ ЖАЛИОЦУ И ЊЕГОВОЈ ПОРОДИЦИ ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ У ВЕЗИ СА УСТАНОВЉЕНИМ ПОВРЕДАМА ЧЛАНА 2 ЕКЉП;**
- d. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;**
- e. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**
- f. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦЕ И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Андреј Антонов
Извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

ЦЈКИ – Централна јединица за кривичну истрагу
СГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
БЈРМ – Бивша југословенска Република Македонија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ГШ – Главни штаб
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
МоР – Меморандум о разумевању
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ – Регионална истражна јединица
СИЈ – Специјална истражна јединица УНМИК-овог Одсека за безбедност
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена управа мисије Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина